

Valtakunnalliset kansalaisyhteiskunnan tutkimus- ja kehittämispäivät 5.-6.2.2009

”Kansalaisyhteiskunnan teoria, tutkimus ja käytäntö”

Jyväskylän Paviljonki ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu

TYÖRYHMÄOHJELMA

I MUUTTUVA TOIMINTAYMPÄRISTÖ, AKTIIVINEN KANSALAISSUUS JA KAIKKIEN OIKEUS OSALLISTUA

Mari Saarela, Kehitysvammaisten tukiliitto (etunimi.sukunimi@kvtl.fi)

Anniina Lavikainen, Kuulonhuoltoliitto (etunimi.sukunimi@kuulonhuoltoliitto.fi)

Työryhmässä käsitellään nykyisiä kehityssuuntauksia, jotka liittyvät esimerkiksi kansalaisyhteiskuntaan osallistumiseen projektimaisesti ja lyhytjänteisesti sekä kysymyksiä siitä, miten vapaaehtoisia saadaan mukaan ja sitoutumaan toimintaan. Mitä ovat aktiivisen kansalaisuuden piirteet paikallisella tai valtakunnallisella tasolla, ja minkälaisia uhkia on tulevaisuuden aktiiviselle kansalaisyhteiskunnalle? Mitä ovat individualismin haasteet kansalaisyhteiskunnan toiminnalle sekä vapaaehtoistoimijuudelle? Miten huomioida yksilöiden erilaiset tavat vaikuttaa?

Työryhmän tarkemmat aihepiirit liittyvät esim. kysymyksiin siitä, miten kansalaisyhteiskunta voi tukea esimerkiksi vammaisten aktiivista kansalaisuutta. Ovatko kansalaisyhteiskunnan eri tasot ja toiminta kaikkien saavutettavissa? Jos eivät, niin mitä esteet ovat? Millaisia vaikuttamisen muotoja on tarjolla, millaisia matalan kynnyksen osallistumispaikkoja kansalaisyhteiskunta voi tarjota ja miten kansalaisyhteiskunta voi vahvistaa vammaisten identiteettiä? Minkälainen on kansalaisyhteiskunnan rooli tutkimuksen tekemisessä tai minkälaista yhteistyötä akateeminen maailma voi tehdä esimerkiksi vammaisjärjestöjen kanssa? Ja kuka loppujen lopuksi määrittelee tutkimuksen agendan?

Torstai 5.2: klo 14.30-18.00

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Turbiini, Piippukatu 3, TK 209

14.30-14.45 Ryhmän esittely

14.45-15.30 Milla Ilonen, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry - Yhdenvertaisuus järjestöjen nuorisotyössä

15.30-16.15 Erkki Nuutinen, Joensuun yliopisto - Yhdenvertaisuuden ja syrjinnän kokemuksia akateemisten ja työttömien ryhmissä

16.15-17.00 Tuija Koponen, Omaiset mielenterveystyön tukena Tampere ry - Vertaistoiminta ja vertaisryhmät Omaiset mielenterveystyön tukena Tampere ry:ssä

17.00-17.45 Anniina Lavikainen, Kuuloliitto ry - Vammaisten ja vammaisjärjestöjen osallisuus vammaisuuden tutkimuksessa – esimerkkinä EuRADE-projekti

17.45-18.00 Yhteenvedo

II KANSALAISTOIMINNAN TUTKIMUS, KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI KORKEAKOULUJEN JA JÄRJESTÖJEN YHTEISTYÖSSÄ

Susanna Hyväri, Diakonia-ammattikorkeakoulu (etunimi.sukunimi@diak.fi)

Marja Vuorinen, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto STKL (etunimi.sukunimi@stkl.fi)

Juha Heikkala, Suomen Liikunta ja Urheilu SLU ry (etunimi.sukunimi@slu.fi)

Kansalaistoiminnan, palvelujen ja erilaisen vapaaehtoistyön käytännönläheistä tutkimus- ja kehittämistoimintaa toteutetaan sekä järjestöissä että sosiaali-, terveys-, kasvatusta, humanistisille ja liikunta-aloille kouluttavissa ammattikorkeakouluissa (AMK). Tutkimus- ja kehittämistoiminta on vielä monella tapaa hajanaista ja tutkimus- ja kehittämistyön yhteisiä foorumeja, joissa tutkijat ja käytännöt toimijat sekä kehittäjät voisivat kohdata, on vähän.

Työryhmässä erilaisen kansalaistoiminnan muotojen suunnittelijat, kehittäjät ja tutkijat luovat yhteistä ymmärrystä ja visiota siitä, kuinka edistää monimuotoisen tutkimus- ja kehittämistyön kentän vuoropuhelua sekä miten löytää hyviä käytäntöjä. Työryhmän keskeisenä teemana on hahmottaa järjestöille ja AMKeille luonteenomaista kansalaistoimintaan ja kansalaislähtöiseen palvelutuotantoon kuuluvaa tutkimus- ja kehittämistyötä. Toinen aihepiiri on tiedon tuottamisen, välittämisen ja julkistamisen kysymykset. Kuinka tietoa syntyy järjestökentällä, minkälaista tietoa on jo olemassa, miten sitä käytetään ja kuinka se välittyy eri kansalaisryhmille, päättäjille ja järjestö-/yhdistyskentälle? Miten tietoa on saatavilla kansalaistoiminnan kehittämiseksi?

Työryhmässä on tarkoitus tarkastella laajasti sosiaali-, terveys-, kasvatusta- liikunta- ja kulttuurialan kansalaistoiminnan tutkimusta ja kehittämistyötä. Näkökulmina voi olla yhtä hyvin vapaan kansalaistoiminnan ja aktivismin muodot kuin järjestäytyneen kansalaistoiminnan ja järjestöjen palvelujen tuotanto. Työryhmässä haetaan vastausta mm. siihen, minkälaista tutkimus- ja kehittämistyön sekä arviointitutkimuksen tietoa on ja miten arvioinnin ja vaikuttavuuden näkökulmat ovat mukana kansalaistoiminnan kehittämisessä. Ketä järjestöjen ja AMKien kansalaistoiminnan tutkimus- ja kehittämistyö palvelee tai voisi palvella? Minkälaisia yhteistyötä AMKeilla ja järjestöillä on ollut kansalaistoiminnan osalta?

Torstai 5.2: klo 14.30-18.00

Paikka: Jyväskylän Paviljonki, Messukatu 10, Anton-luentosali

14.30-14.45 Juha Heikkala, Suomen Urheilu ja Liikunta SLU ry - Tutkimustoiminta järjestötyön tukena

14.45-15.30 Marja Vuorinen, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto STKL - Järjestöbarometri järjestöjen tutkimuksen välineenä

15.30-16.15 Heikki Parviainen, Terveysturvan keskus Tekry - Terveysturvan edistämisen barometri 2009

16.15-16.30 Tauko

16.30-17.15 Virpi Kuvaja-Köllner, Sosiaalitalouden tutkimuskeskus, DIAK - Järjestöjen vaikuttavuusarvioinnin kehittäminen

17.15-18.00 Leea Pajja, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto STKL & Nella Savolainen, Terveysturvan edistämisen keskus Tekry - Arviointi järjestöjen kehittämisen tukena

Perjantai 6.2: klo 9.00-10.30

Paikka: Jyväskylän Paviljonki, Messukatu 10, Anton-luentosali

9.00-9.45 Sanna Pasanen, HUMAK - Toimijaverkostoista työelämälähtöistä koulutuksen kehittämistä

9.45-10.30 Pekka Kaunismaa & Kimmo Lind, HUMAK - Ammattikorkeakoulujen koulutuksen ja työsuhteesta järjestötyön kvaalifikaatioihin

10.30-11.15 Matti Hakamäki, Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES - Lasten ja nuorten liikuntaohjelman arviointi

III MEDIA JA KANSALAISSYHTEISKUNTA

Esa Ylikoski, Humanistinen ammattikorkeakoulu (etunimi.sukunimi@humak.fi)

Eero Nerelli-Antell, Suomen Lasten Parlamentti yhdistys ry

(etunimi.sukunimi@lastenparlamentti.fi)

Sinikka Mäntysalo-Lamppu, Suomen Lasten Parlamentti yhdistys ry

(sinikka.ml@lastenparlamentti.fi)

Teema 1: Sosiaalinen web ja verkkodemokratia 2015

Miltä näyttää tulevaisuuden demokratia? Mitkä ovat uuden digitaalisen median mahdollisuudet avata yhteiskunnan päätöksentekoa aiempaa enemmän kansalaisille ja tarjota tilaa myös kansalaisten innovaatioille sekä arvioinnille? Entä kansalaisten mahdollisuudet tuottaa sisältöä ja kommentoida julkista päätöksentekoa? Miten verkko voi tukea uusien vaikuttamisen muotojen kehittymistä ja miten sosiaalinen web haastaa perinteisen välillisen demokratian rakenteita? Miten lasten ja nuorten kohdalla suojelun ja

huoltamisen lisäksi tuetaan ja mahdollistetaan kolmatta lasten ja nuorten oikeuksien avainulottuvuutta eli osallistumista? Esimerkkinä työryhmässä tuodaan esiin Suomen Lasten Parlamentti ja sen toimintamuodot verkossa. Entä miten digitaalinen media ja web voi näyttäytyä kansalaisten käsissä myös positiivisena ulottuvuutena ja uutena mahdollisuutena? Porkkanamafiaa vai vaikuttamis- ja mediataitojen opettamista? Entä mitä ovat verkon ja vaikuttamisen uudet yhteisölliset ilmiöt?

Torstai 5.2: klo 14.30-18.00

Paikka: Jyväskylän Paviljonki, Messukatu 10, Alvar-luentosali

14.30-14.50 Elina Nivala, Lapsiasiavaltuutetun toimisto - Verkko osana kansalaiskasvatusta globaalien ajan hyvinvointiyhteiskunnassa

14.50-15.10 Lassi Kangasluoma, Nuorten Ystävät ry - Tietoverkkojen ymmärtäminen on avain demokratian kehittämiseen

15.10-15.30 Terhi Tuukkanen, Marja Kankaanranta & Tuula Nousiainen, Jyväskylän yliopisto, Agora Game Lab, Agora Center - Tietoverkkojen mahdollisuudet lasten osallistumisen edistämiseksi

15.30-15.50 Eero-Nerelli-Antell, Suomen Lasten Parlamentti, Helsingin kaupunki & Sinikka Mäntysalo-Lamppu, Suomen Lasten Parlamentti - Lasten ja nuorten positiivinen e- partisipaatio

16.30-16.40 Tauko

16.00-16.20 Sanna Heikkilä, Kulttuurien tutkimuksen laitos, Helsingin yliopisto - Sukupolvisuhteet ja kyläyhteisön muuttuvat kontekstit ”Diginatiivien sukupolvi ja yhteisöllisyys virtuaalikylässä”

16.20-16.40 Anna Broberg, Teknillinen korkeakoulu TKK, Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus (YTK) - Lasten liikkumista ja terveyttä edistävä urbaani ympäristö Tutkimusmenetelmänä Internet-pohjainen ns. pehmoGIS-metodi

16.45-17.05 Wesa Aapro, TAMK/ Taide ja viestintä - Eettisen kuluttajan tietopalvelut uudessa webissä

17.05-17.30 Philip Donner, Iivantiiran kyläyhdistys ry – Sosiaalinen web ja verkkodemokratia...Entä edellytykset?

17.30-17.50 Anna Kanervo, Helsingin kaupunginosayhdistykset ry Helka, Kaupunginosakotisivut – Paikallinen palvelu- ja kumppanuusala

17.50-18.00 Päivän kiteytys

Perjantai 6.2: klo 9.00-10.30

Paikka: Jyväskylän Paviljonki, Messukatu 10, Alvar-luentosali

Teema 2: Mediakasvatus, korkeakoulut ja yhteiskunta – Yhteistyön aika ja paikka

Mitkä ovat mediakasvatuksen kehittämissuunnat korkeakoulujen ja ympäröivän yhteiskunnan vuorovaikutuksen ja yhteistyön kehittämisen näkökulmasta? Mikä on toiminnallisen mediakasvatuksen rooli? Entä mitä aiheita liittyy median kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen ymmärtämiseen ja tulkintaan kriittisen medialukutaidon näkökulmasta? Tavoitteena on muun muassa pohtia koulutuksen tuottamia taidollisia ja teknisiä kykyjä käyttäen, soveltaa ja arvioida mediaa, ja sitä miten mediakasvatuksen tuottamia valmiuksia käytännössä toteutetaan.

9.00-9.20 Hannu Sirkkilä, HUMAK, Korpilahden kampus - Toiminnallisen mediakasvatuksen toiminnallisuus

9.20-9.40 Esa Ylikoski, HUMAK, Nurmijärven kampus - Radion "renessanssi" - puheohjelmat, netti ja yhteisömedia

9.45-10.15 Leena Rantala, Tiedotusopin laitos, Tampereen yliopisto - Nuorten kansalaisidentiteetit ja mediakasvatus

10.15-10.30 Yhteenveto

IV VAPAAEHTOISTOIMINNAN MUUTOS – HAASTEET JA MAHDOLLISUUDET

Tiina Kontinen, Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa (etunimi.sukunimi@kepa.fi)

Jatta Vikström, KansalaisAreena ry (etunimi.sukunimi@kansalaisareena.fi)

Sirpa Kerman, Parasta Lapsille ry (etunimi.sukunimi@parastalapsille.fi)

Teema 1. Kulttuuriset muutoshaasteet vapaaehtoistoiminnassa

Millaisia haasteita vapaaehtoistoiminta kohtaa lähitulevaisuudessa? Miten vapaaehtoistoimintaan sitoutumisen muuttuminen heijastuu toimintaan ja kehittämiseen? Millaiset vapaaehtoistoiminnan tukirakenteet tarvitsisimme ja miten niiden rakentaminen tulisi käynnistää? Mitä haasteita ja mahdollisuuksia sisältyy vapaaehtoistoiminnan organisoimisen ja yleisen toimintakulttuurin ammatillistumiseen? Onko vapaaehtoistoiminta monikulttuuristumassa ja miten se näkyy käytännössä? Kuinka vapaaehtoisorganisaatiot ennakoivat muuttuvia tarpeita ja miten ne kykenevät vastaamaan näihin tarpeisiin?

Teema 2. Rajapinnat vapaaehtoistoiminnassa

Missä kulkevat vapaaehtoistoiminnan ja ammattityön rajapinnat? Mikä kuuluu hyvinvointiyhteiskunnalle ja mitä voidaan tehdä vapaaehtoistoimintana? Miten hyvinvointiyhteiskunta muuttuu tulevaisuudessa ja miten se näkyy vapaaehtoistoiminnassa? Onko jotain, mitä ei tulisi tehdä vapaaehtoistyönä? Miten yhteisistä pelisäännöistä tulisi sopia? Mitä haasteita ja mahdollisuuksia on nähtävissä järjestöjen sektorirajat ylittävän yhteistyön käynnistämässä? Mitä hyötyä olisi vapaaehtoissektorin ja yrityssektorin yhteistyöstä ja yhteisestä kehittämisestä? Mitä on vapaaehtoistoiminta kansainvälisessä viitekehyksessä ja millaisia haasteita siihen sisältyy?

Torstai 5.2: klo 14.30-18.00

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, IT-Dynamo, Piippukatu 2, auditorio

14.30-14.40 Aloitus, työskentelyn tavoitteet ja käytännön koordinaatit (Pj. Sirpa Kerman)

Teema 1: Tutkijat vapaaehtoistoiminnan maisemaa maalaamassa

14.40-15.00 Tiihonen Arto, Ikäinstituutti - Vapaaehtoistoiminnan rajapinnoille ja niiden yli!

15.00-15.15 Peltosalmi Juha, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto STKL - Sosiaali- ja terveysjärjestöjen vapaaehtoistoiminnan haasteet ja mahdollisuudet (Järjestöbarometri 2008)

15.15-15.30 Kontinen Tiina, Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry - Pohjoisen ja etelän rajapinnalla vapaaehtoisuuden motiivit kehitysyhteistyössä

15.30-15.35 Kommenttipuheenvuoro

15.35-15.50 Yhteiskeskustelu

15.50-16.00 Tauko

Teema 2: Vapaaehtoistoiminnan arvot ja tukirakenteet

16.00-16.15 Porkka Sivi-Tuuli, Suomen Mielenterveysseura ry - Millaiset vapaaehtoistyön tukirakenteet tarvitsemme ja miten niiden rakentaminen tulisi käynnistää?

16.15-16.30 Liimatainen Ville ja Heinonen Taru, Parasta Lapsille ry - Vapaaehtoistoiminnan muutos - haasteet ja mahdollisuudet

16.30- 16.45 Nikumaa Henna, Ryyränen Virva ja Rytönen Eija, Muistiliitto ry (Alzheimer-keskusliitto) - Aluetyö vapaaehtoistoiminnan tukena

16.45-17.00 Lager Laura, Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry - Suomalainen vapaaehtoistyö kehitysmaissa

17.00-17.15 Savunen Leena, Väyrynen Ritva ja Hakkala Mari, Turun kaupunki/perusterveydenhuolto - Monikas, monikulttuurista, monitoimijaista yhteisöjen terveyden edistämistä

17.15- 17.20 Kommenttipuheenvuoro

17.20- 17.50 Yhteiskeskustelu

17.50- 18.00 Päivän päätös, pj.

Perjantai 6.2: klo 9.00 - 10.30

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulun IT-Dynamo, Piippukatu 2, auditorio

9.00-9.05 Aloitus pj.

Teema 3: Vapaaehtoistoiminnasta palvelutuotantoon?

9.05-9.20 Ruusuvirta Minna, Cupore, Saukkonen Pasi, Cupore ja Lehikoinen Kai, Teatterikorkeakoulu - Vapaaehtoistoiminnasta palvelujen tuottajaksi: Kolmas lähde kulttuuri-,

liikunta- ja nuorisolojen kolmannen sektorin hyvinvointipalvelujen tuottamisen tukena

9.20-9.35 Norokallio Helena, Turun lähimmäispalveluyhdistys ry / Kotikunnas, Kontio, Matti, Turun seudun työttömät TST ry, Majanen, Joe, TST ry ja Nevalainen, Tuula, TST ry - TST - malli vapaaehtoistoiminnassa

9.35-9.50 Viestilä Tuija, Suomen Valkonauhaliitto ry - Vapaaehtoiset suomen kielen opettajina: esimerkkinä Suomen Valkonauhaliitto ry:n yhteishanke Helsingin kaupungin kanssa

9.50-10.15 Yhteiskeskustelu

10.15-10.30 Yhteenvedo/kommenttipuheenvuoro

V IKÄÄNTYVÄ KANSALAISSYHTEISKUNTA

Jyrki Jyrkämä, Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos (jyrkama@yfi.jyu.fi)

Minna Ylilahti, Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos (mylilaht@cc.jyu.fi)

Suomalainen kansalaisyhteiskuntakin on ikääntymässä. Se näkyy esimerkiksi puolueiden ja kansalaisjärjestöjen jäsenistön vanhenemisena kaikkine seurauksineen, mutta sillä on ja tulee olemaan vaikutuksia myös laajemmin. Kyse on muun muassa vapaaehtoistyöstä ja sen näkymistä, sukupolvien ja ikäryhmien välisistä suhteista niin koko yhteiskunnan kuin myös pienempien yhteisöjen tasolla sekä kansalaisyhteiskunnan erilaisista toimintakäytännöistä, niiden ikäjärjestyksistä ja tulevaisuudesta.

Työryhmän tavoitteena on koota yhteen sekä kansalaisyhteiskunnan että ikääntymisen tutkijoita pohtimaan tutkimusalueiden yhtymäkohtia, arvioimaan tutkimuksen nykytilannetta ja tutkimustarpeita sekä luomaan alkulähtökohtia verkostoitumiselle ja mahdolliselle yhteistyölle.

Torstai 5.2: klo 14.30-18.00

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Turbiini, Piippukatu 3, TK 215

14.30 Jyrki Jyrkämä, Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos - Ikääntyvä kansalaisyhteiskunta – näkymiä ja pohdintoja

14.55 Minna Ylilahti, Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos - Riskialtis vanheneminen ja kansalaistoimijuus

15.20 Briitta Koskiahho, Tampereen yliopisto, sosiaalipolitiikan laitos - Onko mahdollista, että vanhus olisi palvelukansalainen? Palvelujen markkinoistaminen ja kansalaisvaikuttaminen Englannissa 2000-luvulla.

15.45 Pirjo Knif, SONet Botnia, Kokkolan kaupunki, Perusturva - Sukupolvien välinen hoiva ikääntyvässä kansalaisyhteiskunnassa

16.10-16.30 Tauko

16.30 Tanja Kuronen, Helsingin yliopisto, yhteiskuntapolitiikan laitos - Vanhushoivasta kansalaistyötä

16.55 Jere Rajaniemi, Ikäinstituutti - Ikääntyneiden vapaaehtoistoiminta – käsitteitä ja kehittämistä

17.20 Ilka Haarni, Ikäinstituutti - ”Pitää lähteä liikkeelle” – eläkeikäisten osallistumisen eetoksesta

VI LASTEN JA NUORTEN KUNTA

Anu Gretschel, Nuorisotutkimusverkosto (etunimi.sukunimi@nuorisotutkimus.fi)

Tomi Kiilakoski, Tampereen yliopisto (etunimi.sukunimi@uta.fi)

Työryhmässä käsitellään tekstejä, jotka hahmottelevat, mitä lasten ja nuorten osallisuus kunnassa tarkoittaa, millä tavoin lapset ja nuoret pystyvät vaikuttamaan kunnan eri tasoilla sekä minkälaista osallisuutta kunnan eri osa-alueilla on mahdollista tavoittaa. Taustalla on myös kriittinen kysymys siitä, miten eri tavoin osallisuutta kontrolloidaan ja rajataan kunnallisissa käytänteissä.

Työryhmän näkökulmat voivat olla esimerkiksi nuorisotyön ja -politiikan perspektiivi osallisuuteen, lasten vaikuttaminen lastensuojelussa, koulu yhteisön toimintakyvyn vahvistaminen osallisuuden keinoin, aikuisten ja lasten/nuorten maailman kohtaaminen, valtakysymykset tai laajemmin kunnallispoliittinen kehys, joka rajoittaa ja mahdollistaa lasten ja nuorten toimintaa. Tavoitteena on muodostaa laaja kuva siitä, miten kunta toisaalta kunnallispoliittisena toimijana ja toisaalta toimintaympäristönä kohtaa lasten ja nuorten elämism maailman.

Torstai 5.2: klo 14.30-18.00

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, IT-Dynamo, Piippukatu 2, D 405

14.30-15.00 Reetta Niemi - Osallisuus lähtökohtana yhteisöllisyyden tukemisessa alakoulussa

15.00-15.30 Riitta Korhonen, Turun yliopisto, Rauman opettajankoulutuslaitos & Leena Lestinen Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos - Kansalaiseksi kasvattamaan koulu yhteisössä – miten opettajaksi opiskelevat valmistautuvat tulevan koulutyönsä haasteisiin

15.30-16.00 Tomi Kiilakoski, Nuorisotutkimusverkosto, Tampereen yliopisto - Kouluväkivallan vähentäminen ja turvallinen koulu

16.00 Kahvitauko

16.30-17.00 Maija Gellin, Suomen sovittelufoorumi ry, Koulusovittelu -hanke - Sovittelu yhteisöllisyyden ja osallisuuden menetelmänä

17.00-17.30 Päivi Virkki – Miten lapset kokevat päivähoidon arjen?

17.30-18.00 Keskustelua

Perjantai 6.2: klo 9.00-10.30

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, IT-Dynamo, Piippukatu 2, D 405

9.-9.30 Jatta Herranen, HUMAK, Järjestö- ja nuorisotyön yksikkö - Lasten ja nuorten osallisuus monikulttuurisessa nuorisotyössä

9.30-10.00 Sinikka Vainionpää, Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta, ammattikasvatuksen yksikkö – Hyvinvointijohtaminen haasteena maaseutukunnissa, Dialoginen yhteistyö kehityksen mahdollistajana -väitöskirja

10.00-10.30 Erika Vainila, Tampereen yliopisto - Nuorisolain 8 § - nuorten oikeus osallistua

VII VAIKUTTAVUUTTA ALUEELLISESTI – JÄRJESTÖJEN UUDET YHTEISTYÖMUODOT

Heli Kurkko, Humanistinen ammattikorkeakoulu (etunimi.sukunimi@humak.fi)

Elina Pajula, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto STKL (etunimi.sukunimi@stkl.fi)

Eri puolella Suomea on alueellisessa yhteistyössä järjestökentän, koulutusorganisaatioiden ja muiden toimijoiden kanssa lähdetty rakentamaan järjestöjen toiminnan vaikuttavuutta ja yhteistyön edistämistä uusilla rakenteilla ja vuoropuhelulla. Työryhmässä pohditaan mm. järjestöjen uusia yhteistyömuotoja sekä kokemuksia prosessin rakentumisesta, yhteistyön tuloksista, haasteista ja mahdollisuuksista. Lisäksi mahdollisia aiheita ovat mm. yhteistyön vaikuttavuuden arviointi sekä tutkimuksen ja koulutuksen näkökulma yhteistyön rakentumiseen ja haasteisiin. Erityisesti pyritään tuomaan esiin sitä, miten koulutuksen ja järjestökentän vuoropuhelu voisi tukea kansalaisyhteiskunnan toimivuutta.

Torstai 5.2: klo 14.30-18.00

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Turbiini, Piippukatu 3, TK 318

14.30 Työryhmän avaus ja osallistujien esittely

14.45-16.00 Elina Pajula, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto STKL - Uusia tuulia järjestöjen yhteistyöhön: Hyvinvointialan järjestöstrategia ja maakuntaliiton asettama Järjestöasiain neuvottelukunta Pohjois-Karjalassa & Heli Kurkko, HUMAK - Koulutuksen näkökulma & Ville Elonheimo, Joensuun yliopisto (P-K Sosiaaliturvayhdistys ry) Järjestöasiain organisointi; käytäntö näyttää teorialta!

16.00 Anne Astikainen, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto STKL - Keski-Suomen Järjestöareena maakunnan järjestöjen yhteisenä äänenä ja voimien kokoajana

16.30 Mervi Leivo, Muistiliitto - Muistiluotsit verkkoja kutomassa

17.00 Satu Koskenkorva, Terveiden edistämisen keskus Tekry - Järjestöjen yhteistyö voimavarana terveyden edistämiseksi – kokemuksia työkokouksista syksyllä 2008

17.30 Marion Fields, OK-opintokeskus - Järjestökoulutuksen benchmarking ja yhteistyön rakentaminen

VIII CIVIL SOCIETY IN THE PROMOTION OF UNITY IN DIVERSITY

Margaret Trotta Tuomi, University of Jyväskylä (margaret.tuomi@edu.jyu.fi)

Ida Sinisalo, University of Turku (ijsini@utu.fi)

Many western European countries that traditionally have considered themselves culturally homogeneous, such as Finland, are going through demographic changes (Johnson, 2003). Finland's peripheral position in a 'geographical cul de sac' has reduced exposure to variations in habits and customs. The foreign population remained at a mere 0.3% from the 1960's to the 1980's (Foreigners and International Migration, 2002); now, 2.5% are foreign-born (Statistics Finland, March, 2008). Although the numbers are still small, the relative jump has presented Finnish society with new challenges in integration. What role does civil society play in this process? How can civil society include minorities as actors rather than objects? How can this process increase unity in diversity and decrease segregation?

Marginalized groups such as immigrants and the Finnish Roma are, by definition, outside the mainstream of society. The value of civil society activities in this process are enhanced by the role played by minority groups at all levels of organization and is based on both unity and diversity, that is, does not promote the disappearance or disintegration of ethnic identity but enhances the unity of the whole society. At its best, immigrant activities can be based on the desire to learn from each other and can develop as a partnership between majority and minority groups. As an example of this, Viriö: Handicrafts as a Bridge between Cultures and Generations, will be presented. The project developed as a collaboration of the Immigrant Services of the City of Jyväskylä, the National Handicrafts Museum and the University of Jyväskylä. At its worst, the immigrants can become marginal and function more as objects than as actors.

Researchers interested in this area are welcome for discussion in Finnish or English.

Friday 6.2: at 9.00-10.30

Venue: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, IT-Dynamo, Piippukatu 2, Waneri

9.00 Anne Holopainen, jatko-opiskelija, Tampereen yliopisto - Toimijuus maahanmuutto- ja kehitysyhteistyöpolitiikoiden yhteensovittamisen diskurssissa

9.20 Katarzyna Kärkkäinen, Finnish Institute for Educational Research, University of Jyväskylä - Towards a better understanding of the phenomenon of immigrant integration

9.40 Päivi Harinen, University of Joensuu - Civic Culture as an emerging question in multiethnic societies

10.00 Ida Sinisalo, University of Turku & Margaret Tuomi, University of Jyväskylä - Civil Society in the Promotion of Unity in Diversity

10.20 Lauri Siitonen, University of Jyväskylä - Why do governments support their 'national' NGOs with the ODA funds - and how it affects the NGOs aid operations?

IX VERTAISTOIMINTA

Anne Laimio, Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys (etunimi.sukunimi@versova.fi)

Sari Välimäki, Jyväskylän kaupunki (etunimi.sukunimi@jkl.fi)

Vertaistoiminta on tärkeä kansalaistoiminnan tarjoama tuen ja välittämisen muoto, joka täydentää julkisia sosiaali- ja terveyspalveluja. Vertaistoiminnalla tarkoitetaan joko vapaamuotoisesti tai organisoidusti järjestäytyntä keskinäistä apua ja tukea, jossa samassa elämäntilanteessa olevat tai samankaltaisia elämäntilanteita kokeneet ihmiset pyrkivät yhdessä etsimään tukea tai selvittämään ja ratkaisemaan elämäntilannettaan.

Vertaistuen vaikuttavuus on tunnustettu jo hallituksen politiikkaohjelmatasolla ja se mainitaan myös uudessa lastensuojelulaissa. Vertaistuen tunnettuus on kuitenkin edelleen heikkoa. Ehkä tästä tiedon puutteesta johtuen vertaistoimintaan liittyy monenlaisia ennakkoluuloja ja jännitteitä ammattilaisten ja kansalaistoimijoiden välillä. Vertaistoimintaan liittyvät käsitteetkin kaipaavat tarkempia määrittelyjä. Minkälaista vertaistoimintaa oikeastaan tavoittelemme? Mitkä vertaistuen muodot edistäisivät parhaiten ihmisten osallisuuden ja hyvinvoinnin kokemusta ja mihin resurssit riittävät?

Torstai 5.2: klo 14.30-18.00

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Turbiini, Piippukatu 3, TK 212

14.30-15.00 Orientaatio työryhmän työskentelyyn: Anne Laimio, Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys ry - Mitä vertaistoiminta on?

15.00-16.00 Timo Purjo, Non Fighting Generation ry - Elämäntaidollinen nuorten vertaisryhmätoiminta Keskustelua ja kysymyksiä

16.00-17.00 Miia Männikkö, Omaiset mielenterveystyön tukena Tampere ry /Vertaistuki omaisryhmissä – tutkimusprojekti, Tampereen Yliopisto, Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos - Vuorovaikutus mielenterveyspotilaiden omaisten vertaisryhmissä

Keskustelua ja kysymyksiä

17.00-18.00 Oili Jyrkämä, Kehitysvammaisten Tukiliitto ry, Vertaansa vailla – projekti - Vertaistukiryhmät - kansalaistoiminnan ydintä

Keskustelua ja kysymyksiä

Perjantai 6.2: klo 9.00-10.30

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Turbiini, Piippukatu 3, TK 318

9.00-9.30 Riitta Voutilainen - Vertaistuen tarkastelua nivelrikkoa sairastavien näkökulmista

9.30-10.00 Keskustelua

X OSALLISTUVAN TEATTERIN, TAITEEN JA MEDIAN MUODOT

Pirita Juppi, Diakonia-ammattikorkeakoulu (etunimi.sukunimi@diak.fi)

Työryhmässä tarkastellaan erilaisia osallistuvan teatterin, taiteen ja median muotoja, erityisesti niin kutsuttuja yhteisöteatteria, yhteisötaidetta ja yhteisömediaa. Ilmaisumuotojen, -välineiden ja toimintamenetelmien eroista huolimatta näillä on yhteisiä lähtökohtia ja tavoitteita. Keskeistä yhteisöteatterille, -taiteelle ja -medialle on yhteisölähtöinen toiminta. Teatteria, taidetta tai mediaa tehdään jonkin yhteisön kanssa ja yhteisön jäseniä varten. Kyse voi olla yksittäisistä projekteista, tapahtumista tai työpajoista, tai pitkäkestoisesta toiminnasta, kuten paikallisista yhteisöradioista tai yhteisöteattereista.

Yhteisöllisessä työskentelyssä liikkeelle lähdetään yhteisön kokemuksista, teemoista ja ongelmista. Pyrkimyksenä on lisätä yhteisön tietoisuutta niistä ja etsiä erilaisia toimintavaihtoehtoja ja ratkaisuja. Kyse on siis toiminnasta, jolla on yhteisöä tukevia, yhteisöllisyyttä vahvistavia, kasvatuksellisia sekä toiminta- ja osallistumismahdollisuuksia lisääviä funktiota. Vastaavasti osallistuva teatteri, taide ja media voivat myös toimia yksilön itsetuntemuksen, itseilmaisun, identiteettityön, kehittymisen ja voimautumisen välineinä.

Torstai 5.2.: klo 14.30-18.00

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, IT-Dynamo, Piippukatu 2, Waneri

14.30 Avaus ja esittäytymiset

14.40 Marjo-Riitta Ventola, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Taiteen yksikkö - VIRITÄ! Yhteisöteatteri seutukunnallisessa kulttuuristrategiatyössä

15.05 Anne Pässilä, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Lahden yksikkö - Organisaatioteatteri narratiivisena menetelmänä organisaation kehittämistyöskentelyssä

15.30 Taina Erävaara, Turun AMK / Taideakatemia / Kuvataiteen koulutusohjelma - Taiteilijan moninaiset roolit

15.55 Miina Savolainen - Voimauttavan valokuvan menetelmä

16.20-16.30 Tauko

16.30 Pirita Juppi, Diak Länsi/Turun toimipaikka - Yhteisömedian moninaiset muodot

16.55 Jere Rinne, Internetix / Otavan Opisto - Merkityksellinen yhteisömedia

17.20 Riikka Luukkonen, DIAK - Palestiinalaisnuorten haaveet – videotyöskentely voimautumisen välineenä

17.45 Mahdollinen verkostoituminen ja yhteistyö tulevaisuudessa

XI "DEMOKRATIAA TOISIN SANOEN. MIKÄ ON KANSALAISTOIMINNAN ROOLI DISKURSSIIVISISSA DEMOKRATIAMALLEISSA?"

Saila Tykkyläinen, Jyväskylän yliopisto (sajotykk@jyu.fi)

Kati Mäkeläinen, Jyväskylän yliopisto (kamamake@jyu.fi)

Anna-Kaarina Autere, Jyväskylän yliopisto (autere@jyu.fi)

Teeman taustalla on näkemyksemme siitä, että kansalaisyhteiskunnalla ja kansalaistoiminnalla on annettavaa erityisesti vuorovaikusta ja osallistumista korostavaan demokratiasuuntaukseen ja sen käytännön toteutumismahdollisuuksiin. Olennaista työryhmän puitteissa on selvittää ja analysoida sitä, millainen kansalaisyhteiskunnan ja -toimijoiden roolin, esimerkiksi suhteessa virallisiin päätöksentekoelementteihin, tulisi olla.

Deliberatiivisesta demokratiasta ja sen haasteista alustaa akatemiatutkija Maija Setälä. Työryhmässä käydään myös läpi jo olemassa olevia diskursiivisia ja osallistuvia, viralliseen päätöksentekoon vaikuttamaan pyrkiviä malleja, joissa on mukana kansalaistoimijoita. Näitä malleja analysoidaan työryhmäkeskustelun tuottamilla työkaluilla. Perjantain työpajan suunnittelussa työryhmää avustaa Svenska Studiecentralin johtaja Björn Wallén. Wallén on kuvannut edellä mainitun kaltaisia menetelmiä kirjassaan "Kyllä kansalaisuudelle. Aloitteita ja esimerkkejä Pohjolasta."

Kahden päivän työryhmäistuntojen on tarkoitus muodostaa looginen ja toistensa kanssa keskusteleva kokonaisuus. Ensimmäisen päivän akateemiset alustukset antavat analyysivälineitä, joilla voidaan arvioida toisena päivänä esiteltäviä päätöksentekomalleja ja niiden mahdollisuuksia luoda kanavia kansalaisaktiivisuuden ja virallisen päätöksenteon välille.

Torstai 5.2: klo 14.30-18.00

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, IT-Dynamo, Piippukatu 2, D 222

Ensimmäisen päivän puheenjohtaja, Anna Autere

14.30 Esittäytyminen, työryhmän tarkoitus, Saila Tykkyläinen

14.45-15.30 Maija Setälä, Turun Yliopisto - Deliberatiivisen demokratian haasteet

15.30-16.15 Aura Lounasmaa, Global Women's Studies Centre, National University of Ireland Galway - Kansalaisyhteiskunta demokratian indikaattorina: Marokon kansalaisjärjestöjen poliittinen rooli

16.15-16.30 Tauko

16.30-17.15 Päivi Thitz, Diak Itä - Seurakuntalaisen osallisuus kirkon strategia-asiakirjassa

17.15-18.00 Petteri Repo, Kuluttajatutkimuskeskus - Kuluttajat ennakoijina

Perjantai 6.2.: klo 9.00-10.30

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, IT-Dynamo, Piippukatu 2, D 222

Perjantain puheenjohtajana ja esimerkkien esittelijänä toimii Svenska Studie Centralin johtaja Björn Wallén. Päivän aikana käsitellään kahta EU:n kansalaisten kuulemista edistävää aloitetta, European Citizens' Councilia ja nuorille suunnattua, kuntatasolla toteutettavaa Going local -projektia. Kommenttipuheenvuoron esittää Jyväskylän muutosjohtaja Risto Kortelainen. Tarkoitus on edellisen

päivän alustusten teoreettisiin ja empiirisiin havaintoihin perustuen kartoittaa aloitteiden mahdollisuuksia edistää kansalaisvaikuttamista.

XII LUOKKASESSIO I

Jukka Peltokoski, Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos (jukpelto@jyu.fi)

Mikko Jakonen, Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos (mijakone@jyu.fi)

Luokan käsite, varsinkin poliittisessa merkityksessä, loistaa poissaolollaan kansalaisyhteiskunnan tutkimuksessa. Megafonin luokkasessiossa ei muusta puhutakaan. Kansalaisyhteiskunnan käsite nousi 1980-luvun alussa vaihtoehdoksi marxilaiselle yhteiskuntatutkimukselle. Siirtymä on tapahtunut yhteydessä vasemmistolaisuuden kriisiin, jonka myötä työväenliikkeet ovat menettäneet asemansa yhteiskunnan keskeisinä muutosvoimina. Yhteiskuntatieteissä luokka on muuttunut lähinnä ihmisiä kategorisoivaksi käsitteeksi, jolla selitetään keskimääräisiä eroja käyttäytymisessä.

Kansalaisyhteiskunnan tutkimuksen juhlistaessa ihmisten moninaisia kamppailuja osoituksena "elämännäköisyydestä" Megafonin luokkasessio palauttaa kentälle kysymyksen yhteiskunnallisten kamppailujen suhteesta luokka-antagonismeihin. Luokkanäkökulman hylänneen yhteiskuntakritiikin puitteissa voi kehittyä vain spontaaneja leimahduksia, sattumanvaraisia kamppailuja sekä moraalisen nuhtelun tasolle jäävää "julkista keskustelua".

Megafoni on kapitalismianalyttinen verkkojulkaisu, joka tekee teoreettista työtä yhteiskunnallisten liikkeiden rakentamiseksi. Luokkasessio I on ensimmäinen tapahtuma, jonka Megafoni järjestää t & k-päivien yhteydessä. Jatkoa seuraa Sosiologipäivillä.

Työryhmä välitetään liveinä internetissä Radio Hearin kautta: www.megafoni.org → www.hear.fi

Torstai 5.2: klo 14.30-18.00

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, IT-Dynamo, Piippukatu 2, D 550 Wiilu

14.30 Avaus

14.40-15.20 Joel Kaitila - Wissensarbeit Macht Frei

15.20-16.00 Mikko Jakonen

16.00-16.40 Jukka Peltokoski - Prekaari organisaatio

16:40-17:20 Lauri Lahikainen - Muistiinpanoja luokasta ja inhimillisestä pääomasta

XIII SUOMALAISEN KANSALAISSYHTEISKUNNAN ERITYISPIIRTEET

Martti Siisiäinen, Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos (msiisiai@yfi.jyu.fi)

Tomi Kankainen, Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

(tkkankai@yfi.jyu.fi)

Työryhmän tarkoituksena on pohtia suomalaisen kansalaisyhteiskunnan erityispiirteitä tutkimusten ja muiden tietojen valossa. Työryhmään ovat tervetulleita sekä joitakin kansalaisyhteiskunnan osa-alueita tai organisaatiota tarkastelevat esitykset että kansalaisyhteiskunnan kokonaisuutta käsittelevät puheenvuorot. Esitykset voivat keskittyä joko suomalaisen kansalaisyhteiskunnan tutkimiseen (esimerkiksi muutoksiin) tai analysoida kansalaisyhteiskuntaa vertailevasta näkökulmasta

Torstai 5.2.: klo 14.30-18.00

Paikka: Jyväskylän Paviljonki, Messukatu 10, VIP-Wäinö

Perjantai 6.2.: klo 9.00-10.30

Paikka: Jyväskylän Paviljonki, Messukatu 10, Wilhelm-auditorio

Huom. Alustajat eivät esiintymisjärjestyksessä

Riitta Hanifi - Kulttuuri- ja yhdistystoimintaan osallistuminen ja luottamus
Tomi Kankainen ja Martti Siisiäinen - Suomalaisen yhdistystoiminnan erityispiirteet
Matti Pesola - Ovatko vieraantuminen ja anomia suomalaisen kansalaisyhteiskunnan erityispiirteitä?
Veli-Matti Salminen - Paikallinen kansalaisyhteiskunta: yhdistysten ja yhdistystoimijoiden verkostot keskisuomalaisella paikkakunnalla
Hanna Salomäki - Herätysliikkeiden organisaationaalinen vahvuus
Leo Stranius - Epämuodollinen kansalaistoiminta
Eeva Snellman - Jälleenrakennus jatkuu...

Tilaisuuden järjestävät Ammattikorkeakoulujen yhteinen, Humanistisen ammattikorkeakoulun koordinoima kansalaistoiminnan kehittämishanke, Jyväskylän yliopiston Kansalaisyhteiskunnan asiantuntijuuden maisteriohjelma ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Tapahtumaa rahoittavat oikeusministeriön demokratiayksikkö ja Keski-Suomen liitto.